

Høringssvar for forslag til endring av barnehageloven; Innføring av lovregler om psykososialt barnehagemiljø og internkontroll mm.

SEBUTI Senter for barnehageforskning, utvikling og innovasjon
Universitetet i Sørøst-Norge

Først og fremst ser vi positivt på at det er foreslått en ny lovregel om psykososialt barnehagemiljø. Dette styrker barnehagebarns rettsvern og er i tråd med føringer i FNs Barnekonvensjon. Bakgrunnen for lovendringen er godt begrunnet, og vi kommenterer på de paragrafene der vi ønsker tillegg eller endringer av forslag gitt i Regjeringens høringsutkast, og kommer med tilleggsbemerkninger knyttet til rammer for implementering av endringene.

Så side 52 står det: *Forslagene omfatter lovfesting av mange arbeidsoppgaver som i stor grad allerede ligger til barnehagens oppdrag som følge av kravene i rammeplanen eller som en indirekte konsekvens av bestemmelsene i barnehageloven. Departementet legger til grunn at de overnevnte forslagene ikke vil få vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.*

Det presiseres videre også at selv om det innføres plikt til å settes inn tiltak legges det til grunn at dette også ligger innenfor også rammer og at det ikke vil kreve et merarbeid fra barnehagen.

Dette er vi uenige i vi ber om en ny vurdering av tillegg i administrative og økonomiske ressurser.

Bemerkninger direkte til forslag til lovendringer:

§ 7 c (s.54) Krav til samlet barnehageanlegg.

Vi ber om en avklaring av hva som kan være særlige hensyn med tanke på at barnehagens lokaler ikke skal ligge samlet.

Vi foreslår forslag:

Unntak kan være barnehager med natur-avdelinger som er lokalisert i barnehagens nærområde

§7d Internkontroll i barnehagene

Vi foreslår at det tilføyes et punkt f

F) Den ansvarlige barnehage må sørge for at det til enhver tid er nok kvalifisert bemanning til å følge opp denne kontrollen

Bemerkning: *Dette kan ikke gjennomføres innenfor nåværende normer og økonomiske rammer, men vi kreve at det tilkommer barnehagene ekstra ressurser.*

VII Psykososialt barnehagemiljø

§20 Nulltoleranse og plikt til fremmende og forebyggende arbeid.

Null-toleranse knyttes til krenkelse som videre utdypes med: Systematisk utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Det er bra at det i høringsforslaget er definert inn hva som ikke skal regnes som krenkelser.

Vi foreslår:

Begrepsbruken forenkles og avgrenses. Begrepene krenkelse og mobbing er dekkende for de øvrige begrep som er lagt inn.

§21 Aktivitetsplikten for å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt miljø i barnehagen

Vi foreslår som tillegg i § 21:

Eier har plikt til å påse at barnehagen har tilstrekkelig personalressurs til å følge opp aktivitetsplikten.

Vi ber om en ny vurdering av de økonomiske og administrative konsekvensene

§ 22 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en ansatt krenker et barn

Ansattes krenkelser av barn er dessverre noe som kan oppstå og som historisk har skjedd i barnehagen. Dette kan være maktbruk av ulikt slag der også overgrep av seksuell art har vært utøvd. Vi mener at denne paragrafen er av stor betydning og vi støtter denne. Vi mener at det her også må legges inn plikt til å øke bemanning ved mistanke om dette. Det er av stor betydning at barn ikke skal oppleve at de er alene med ansatte der slik mistanke foreligger. Vi mener at bemanningen i barnehagen å være av en slik karakter at ikke en ansatt er alene med barn over tid.

Vi foreslår i tillegg i § 22:

Eier har plikt til å påse at barnehagen har tilstrekkelig personalressurs til å sikre at barn ikke blir alene med en ansatt i barnehagen.

Tilleggsbemerkinger:

Dersom lovendringen skal bidra til forbedrede praksiser for barn i barnehagen vil det være nødvendig med både forebyggende tiltak og tiltak for å endre praksiser som oppleves krenkende for barn. Ekspertrapporten om barnehagelærerrollen (Kunnskapsdepartementet, 2018) fremhever at når styrerne har et overordnet ansvar både internt og overfor omgivelsene er dette et ansvar som stadig utvides. Vi mener at denne lovendringen også vil også bidra i denne retningen. Ekspertrapporten hevder videre at mye tyder på at styrerne er overbelastet, og at dette er en rolle der forventningene er større enn det en enkeltperson kan makte. Dette stemmer også med funn NIFU på oppdrag fra Udir finner i sin rapport der de fremhever at for styrere i Norge er en primær kilde til stress at det oppleves å ha for mye administrativt arbeid knyttet til jobben (Gjerustad, Hjetland Næss & Vibeke, 2019, s. 30). Vi mener derfor at denne lovendringen må sees i sammenheng med et stadig større ansvar for styrere i barnehagen og at forslaget derfor vil få administrative konsekvenser som igjen krever flere økonomiske ressurser.

Videre innebærer lovforslaget en plikt for personalet til å gripe inn ved krenkelser (7.3.3) og at lovbestemmelsen presiserer en nulltoleranse mot alle former for krenkelser. Vi mener at dette er et nødvendig lovforslag, men vi vil igjen presisere at mobbing ikke bare kan forbys gjennom lovverk, men at dette krever barnehagefaglig arbeid av høy kvalitet fra hele personalet gjennom hele dagen i barnehagen. Karlsen & Lekhal, 2019 finner at 45,5% av frilek i deres observasjonsstudie var frilek helt uten involvering fra personalet. Videre hevder I. Lund et al., (2015) at mobbing gis gode vekstvilkår i barnehager der lekens betydning blir undervurdert, vennskap mellom barn blir bagatellisert, voksne definerer barn negativt og samarbeidsklimaet er dårlig.

Lovendringen må derfor følges opp med en ytterligere utvidet bemanningsnorm og krav om at eier må tilse at barnehagen har barnehagefaglig kompetanse av høy kvalitet slik at personalet på bakgrunn av vitenskapelig kunnskap kan bruke sitt faglige skjønn til barns beste. Dette er også et stort ønske fra personal som arbeider i sektoren i dag som opplever et stadig større mangfold i barnegruppen. Gjerustad, Hjetland Næss & Vibeke (2019, 2. 28) finner at personalet mener at behovet for faglig utvikling i stor grad er knyttet til arbeid med barn med rett til spesialpedagogisk hjelp, flerspråklige barn og barn med ulik bakgrunn og at kilder til stress er klart forbundet med å ha for mange barn i barnegruppen på avdelingen og mangel på ressurser (Gjerustad, Hjetland Næss & Vibeke 2019, s.30).

Vi mener at det bør formuleres at eier til enhver tid har ansvar for at bemanningen er tilstrekkelig både i forhold til antall personal tilgjengelig for barnegruppen og tilgjengelighet på faglig kompetanse for å kontinuerlig foreta vurderinger og ivareta barns beste.

Referanser:

- Kristensen, M. Ø. (2014). Kampen om mobbebegrepet. I M. B. Helgesen (Red.), Mobbing i barnehagen. Et sosialt fenomen (s. 32-52). Oslo: Universitetsforlaget.
- Gjerustad, C., Hjetland Næss, H. & Vibeke, O. (2019). TALIS Starting Strong Survey: Første hovedfunn Kortrapport med oppsummering fra OECDs første internasjonale undersøkelse av ansatte og styrere i barnehagene (s. 43): Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)
- Karlsen, L. & Lekhal, R. (2019). Practitioner involvement and support in children's learning during free play in two Norwegian kindergartens. Journal of Early Childhood Research. Journal of Early Childhood Research, 17(3), 233-246. doi: <https://doi.org/10.1177/1476718X19856390>
- Kunnskapsdepartementet. (2018). Barnehagelærerrollen i et profesjonsperspektiv – et kunnskapsgrunnlag (12). Oslo. Hentet fra <https://nettsteder.regjeringen.no/barnehagelarerrollen/rapporter/>